

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2023. gada 16. martā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Intelektuālais īpašums – Augu šķirņu aizsardzība – Regula (EK) Nr. 2100/94 – 14. panta 3. punktā paredzētā atkāpe – 94. panta 2. punkts – Pārkāpums – Tiesības uz atlīdzinājumu – Regula (EK) Nr. 1768/95 – 18. panta 2. punkts – Zaudējumu atlīdzināšana – Uz licences maksas četrkārša apmēra pamata aprēķināta minimāla vienreizēji izmaksājama summa – Eiropas Komisijas kompetence – Spēkā neesamība

Lietā C-522/21

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Pfälzisches Oberlandesgericht Zweibrücken* (Pfalca Augstākā tiesa Cveibrikenē, Vācija) iesniegusi ar 2021. gada 18. augusta lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2021. gada 24. augustā, tiesvedībā

MS

pret

Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH,

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. Likurgs [*C. Lycourgos*], tiesneši L. S. Rosi [*L. S. Rossi*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], S. Rodins [*S. Rodin*] un O. Spinjana-Matei [*O. Spineanu-Matei*] (referente),

ģenerālvokāts: M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretāre: S. Bēre [*S. Beer*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2022. gada 14. jūlijā tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

- MS vārdā – *N. Küster, Rechtsanwalt*,
- *Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH* vārdā – *E. Trauernicht* un *K. von Gierke, Rechtsanwälte*,
- Eiropas Komisijas vārdā – *A. C. Becker, B. Eggers* un *G. Koleva*, pārstāves,

* Tiesvedības valoda – vācu.

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2022. gada 27. oktobra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Komisijas Regulas (EK) Nr. 1768/95 (1995. gada 24. jūlijs), ar ko īsteno noteikumus par izņēmumu lauksaimniecībā, kas paredzēts 14. panta 3. punktā Padomes Regulā (EK) Nr. 2100/94 par Kopienas augu šķirņu aizsardzību (OV 1995, L 173, 14. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Komisijas 1998. gada 3. decembra Regulu (EK) Nr. 2605/98 (OV 1998, L 328, 6. lpp.) (turpmāk tekstā – “Regula Nr. 1768/95”), 18. panta 2. punkta spēkā esamību attiecībā uz Padomes Regulas (EK) Nr. 2100/94 (1994. gada 27. jūlijs) par Kopienas augu šķirņu aizsardzību (OV 1994, L 227, 1. lpp.) 94. panta 2. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp MS un *Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH* (turpmāk tekstā – “STV”) par pēdējai minētai nodarīto zaudējumu, kas radušies, jo MS nelikumīgi audzēja ziemas miežu šķirni ‘KWS Meridian’, atlīdzības summas aprēķināšanu.

Atbilstošās tiesību normas

Regula Nr. 2100/94

- 3 Regulas Nr. 2100/94 11. panta “Tiesības uz Kopienas augu šķirņu aizsardzību” 1. punktā ir paredzēts:

“Personai, kas selekcionējusi vai atklājusi un attīstījusi attiecīgo šķirni vai viņas tiesību pārņēmējam, abiem – gan personai, gan viņas tiesību pārņēmējam, kas šeit turpmāk saukti par “selekcionāru”, ir tiesības uz Kopienas augu šķirņu aizsardzību.”

- 4 Regulas Nr. 2100/94 13. panta “Kopienas augu šķirņu aizsardzības tiesību īpašnieka tiesības un aizliegtās darbības” 1.–3. punktā ir noteikts:

“1. Kopienas augu šķirņu aizsardzības nolūks ir panākt, ka Kopienas augu šķirņu aizsardzības tiesību īpašnieks vai īpašnieki, kas šeit turpmāk saukti par “īpašnieku”, ir tiesīgi veikt darbības, kas izklāstītas 2. punktā.

2. Neierobežojot 15. un 16. pantu, attiecībā uz šķirnes komponentiem vai no aizsargājamās šķirnes ievākto materiālu, šeit turpmāk abi saukti “materiāls”, vajadzīga īpašnieka atļauja šādām darbībām:

- a) ražošanai vai atjaunošanai (pavairošanai);

[..].

Īpašnieks var dot atļauju, ievērojot nosacījumus un ierobežojumus.

3. 2. punktu piemēro novāktajam materiālam tikai tad, ja tas iegūts, neatļauti lietojot aizsargājamas šķirnes komponentus, un ja īpašniekam nav bijis piemērotas iespējas izmantot savas tiesības attiecībā uz minētās šķirnes komponentiem.”

5 Šīs regulas 14. pantā “Atkāpe no Kopienas augu šķirņu aizsardzības” ir paredzēts:

“1. Neatkarīgi no 13. panta 2. punkta un lauksaimniecības produkcijas aizsardzības nolūkā lauksaimnieki pavairošanai laukā paši savā īpašumā drīkst lietot ievāktu produktu, ko viņi ieguvuši, savā saimniecībā stādot tās šķirnes pavairojamo materiālu, kura nav šķirnes hibrīds vai sintētiska šķirne, uz ko attiecas Kopienas augu šķirņu aizsardzība.

2. 1. punktu piemēro vienīgi šādām lauksaimniecības augu sugām:

[..]

b) graudaugiem:

[..]

Hordeum vulgare L. – miežiem,

[..].

3. Nosacījumus 1. punktā paredzētās atkāpes īstenošanai un selekcionāra un lauksaimnieka likumīgo interešu aizstāvībai pirms šīs regulas stāšanās spēkā nosaka īstenošanas noteikumos, ievērojot 114. pantu, pamatojoties uz šādiem kritērijiem:

– nav nekāda kvantitatīva ierobežojuma attiecībā uz zemkopības saimniecību tiktāl, cik tas vajadzīgs saimniecībai,

– ievāktu produktu audzēšanas nolūkā var apstrādāt vai nu pats lauksaimnieks, vai arī sniedzot viņam pakalpojumus, neskarot noteiktus ierobežojumus, ko dalībvalstis var noteikt attiecībā uz minētā ievāktā produkta apstrādes organizāciju, jo īpaši lai nodrošinātu apstrādei reģistrētā produkta identitāti ar to produktu, ko iegūst apstrādes rezultātā,

– sīkzemniekiem nav jāmaksā nekāda atlīdzība īpašniekam; [..]

[..]

– citiem lauksaimniekiem jāmaksā īpašniekam taisnīga atlīdzība, kas ir ievērojami zemāka nekā summa, ko iekasē par tās pašas šķirnes pavairojamā materiāla licencētu ražošanu tādā pašā platībā; attiecīgās taisnīgās atlīdzības faktiskais apjoms laika gaitā var mainīties, ievērojot to, kādā mērā izmanto 1. punktā paredzēto atkāpšanos attiecībā uz attiecīgo šķirni,

– par uzraudzību atbilstībai šā panta noteikumiem vai tiem noteikumiem, kas pieņemti, ievērojot šo pantu, atbild vienīgi īpašnieki; organizējot šo uzraudzību, viņi nedrīkst paredzēt palīdzību no oficiālām iestādēm,

– lauksaimnieki vai pārstrādātāji sniedz īpašniekiem pēc viņu pieprasījuma attiecīgu informāciju; attiecīgu informāciju var sniegt arī oficiālas iestādes, kas saistītas ar lauksaimnieciskās

ražošanas uzraudzību, ja šādu informāciju gūst, veicot ierastus uzdevumus bez papildu apgrūtinājuma vai izmaksām. [..]”

6 Šīs regulas 94. pants “Pārkāpums” ir formulēts šādi:

“1. Lai kurš:

a) nebūdamas tiesīgs to darīt, veiktu vienu no 13. panta 2. punktā izklāstītajām darbībām attiecībā uz šķirni, kam ir piešķirta Kopienas augu šķirņu aizsardzība,

[..]

īpašnieks viņu var iesūdzēt tiesā, lai viņš novērstu šādu pārkāpumu vai samaksātu saprātīgu kompensāciju, vai veiktu kā vienu, tā otru.

2. Lai kurš tā rīkotos apzināti vai nolaidības dēļ, viņš turklāt atlīdzina īpašniekam jebkādas papildu zaudējumus, kas radušies no attiecīgās darbības. Nenožīmīgas nolaidības gadījumā šīs prasības var samazināt atbilstīgi šādas nenožīmīgas nolaidības pakāpei, tomēr ne tādā mērā, lai tās būtu mazākas nekā labums, ko tādējādi ieguvusi persona, kura izdarījusi attiecīgo pārkāpumu.”

7 Regulas Nr. 2100/94 114. panta “Citi īstenošanas noteikumi” 1. punktā ir noteikts:

“Šīs regulas piemērošanai pieņem sīki izstrādātus īstenošanas noteikumus. [..]”

Regula Nr. 1768/95

8 Regula Nr. 1768/95 ir pieņemta, pamatojoties uz Regulas Nr. 2100/94 114. pantu.

9 Regulas Nr. 1768/95 5. pantā “Atlīdzības apjoms” ir noteikts:

“1. Taisnīgas atlīdzības apjomi, kas jāmaksā īpašniekam saskaņā ar Regulas [Nr. 2100/94] 14. panta 3. punkta ceturto ievilkumu, var būt līguma priekšmets līgumā starp īpašnieku un attiecīgo lauksaimnieku.

2. Ja šāds līgums nav noslēgts vai nav piemērojams, atlīdzības apjomi ir ievērojami zemāki par to, ko iekasē par tās pašas šķirnes viszemākās oficiāli sertificētās kategorijas pavairojamā materiāla licencētu audzēšanu tādā pašā platībā [reģionā].

[..]

4. Ja 2. punktā minētajā gadījumā atlīdzības apjomu nosaka līgumi, kas noslēgti starp tām īpašnieku un lauksaimnieku organizācijām [..] tad šajos līgumos noteiktie apjomi tiek izmantoti kā pamatnostādnes, lai noteiktu atlīdzības apjomu, kas maksājamas attiecīgajā platībā un par attiecīgajām sugām, ja attiecīgo organizāciju pilnvarotie pārstāvji par šiem apjomiem un to izmaksas nosacījumiem rakstiski paziņojuši Komisijai un ja, pamatojoties uz to, līgumos noteiktie apjomi un to izmaksas nosacījumi ir publicēti [..].

5. Ja 2. punktā minētajā gadījumā līgums, kā tas minēts 4. punktā, nav piemērojams, tad maksājamā atlīdzība ir 50 % no summām, ko iekasē par pavairojamā materiāla licencētu audzēšanu tādā pašā platībā, kā norādīts 2. punktā.

Tomēr, ja dalībvalsts līdz 1999. gada 1. janvārim paziņojusi Komisijai par to, ka 4. punktā minētā līguma noslēgšana starp attiecīgajām valsts vai reģionālā līmenī nodibinātajām organizācijām ir nenovēršama, tad atlīdzība, kas maksājama attiecīgajā platībā un par attiecīgajām sugām, ir 40 % nevis 50 %, kā minēts iepriekš, taču vienīgi izmantojot tādus atvieglojumus lauksaimniecībā, kas noteikti pirms šāda līguma noslēgšanas un ne vēlāk kā 1999. gada 1. aprīlī.

[..]

10 Šīs regulas 17. pantā “Pārkāpums” ir paredzēts:

“Īpašnieks var atsaukties uz tiesībām, ko dod Kopienas augu šķirņu aizsardzība, attiecībā pret personu, kas apstrīd jebkuru no nosacījumiem vai ierobežojumiem, kas saistīti ar izņēmumu, kā paredzēts Regulas [Nr. 2100/94] 14. pantā, kas precizēts šajā regulā.”

11 Minētās regulas 18. pantā “Īpašas civiltiesiskas prasības” ir noteikts:

“1. Šīs regulas 17. pantā minēto personu īpašnieks var iesūdzēt tiesā, lai tā pildītu pienākumus saskaņā ar Regulas [Nr. 2100/94] 14. panta 3. punktu, kā precizēts šajā regulā.

2. Ja šāda persona atkārtoti un apzināti nepilda savus pienākumus saskaņā ar Regulas [Nr. 2100/94] 14. panta 3. punkta ceturto ievilkumu attiecībā uz viena īpašnieka vienu vai vairākām šķirnēm, pienākums īpašniekam atlīdzināt jebkādu turpmāku kaitējumu saskaņā ar Regulas [Nr. 2100/94] 94. panta 2. punktu attiecas vismaz uz vienreizēji izmaksājamu summu, ko aprēķina, pamatojoties uz četrkārtīgu apjomu, ko iekasē par atbilstošā daudzuma aizsargātas šķirnes pavairojamā materiāla licencētu audzēšanu tādā pašā platībā, ar to neietekmējot lielāka kaitējuma atlīdzināšanu.”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

12 *STV* ir aizsargātu augu šķirņu tiesību īpašnieku apvienība, kuras biedri ir uzdevuši tai savu tiesību aizsardzību, it īpaši – savā vārdā iesniegt informācijas un maksājuma pieprasījumus.

13 *MS* ir lauksaimnieks, kas četrus tirdzniecības gadus – no 2012./2013. līdz 2015./2016. gadam audzēja ziemas miežu šķirni ‘KWS Meridian’, kura ir aizsargāta saskaņā ar Regulu Nr. 2100/94.

14 *STV* cēla prasību, lai iegūtu tostarp informāciju par šīs šķirnes audzēšanu. *MS* pirmās instances tiesā pirmo reizi sniedza skaitļus par ziemas miežu šķirnes ‘KWS Meridian’ sēklas graudu apstrādi šajos četros gados, un tās apjoms bija attiecīgi 24,5, 26, 34 un 45,4 centneri.

15 Tādējādi *MS* par tirdzniecības gadiem no 2013./2014. līdz 2015./2016. gadam samaksāja summu, kas atbilst atlīdzībai, kas jāmaksā par ziemas miežu šķirnes ‘KWS Meridian’ sēklas graudu audzēšanu ar licenci un kas ir aprēķināta tāda pašā veidā kā atlīdzība par 2015./2016. tirdzniecības gadu – turklāt šī summa atbilst saprātīgai kompensācijai Regulas Nr. 2100/94 94. panta 1. punkta izpratnē.

16 *STV* par attiecīgajiem trim tirdzniecības gadiem pieprasīja samaksāt papildu zaudējumu atlīdzību, proti, četrkārtīgu šīs atlīdzības apmēru kā kompensāciju, kas paredzēta Regulas Nr. 2100/94 94. panta 2. punktā, to lasot kopā ar Regulas Nr. 1768/95 18. panta 2. punktu (turpmāk tekstā – “strīdīgā tiesību norma”), no šīs summas atskaitot summu, kura atbilst minētajai atlīdzībai, ko *MS* samaksāja par šiem trim tirdzniecības gadiem.

- 17 MS apstrīdēja STV tiesības uz šādu maksājumu. Šajā ziņā viņš apgalvoja, ka STV radītie zaudējumi bija atlīdzināti ar saprātīgas kompensācijas maksājumu Regulas Nr. 2100/94 94. panta 1. punkta izpratnē, nevis maksājot saskaņā ar Regulas Nr. 1768/95 5. panta 5. punktu paredzēto summu, kas jāmaksā par audzēšanu. Viņš arī apgalvoja, ka vispārējas un papildu zaudējumu atlīdzināšanas ar soda raksturu piespriešana neatbilst Tiesas judikatūrai.
- 18 Ar 2020. gada 4. decembra spriedumu *Landgericht Kaiserslautern* (Kaizerslauternas apgabaltiesa, Vācija) būtībā apmierināja STV prasību, atsaucoties uz strīdīgās tiesību normas “skaidro formulējumu”.
- 19 MS iesniedza apelācijas sūdzību par šo spriedumu *Pfälzisches Oberlandesgericht Zweibrücken* (Pfalca Augstākā tiesa Cveibrikenē, Vācija), kas ir iesniedzējtiesa. MS ieskatā strīdīgā tiesību norma ir jāatzīst par spēkā neesošu, jo tā neatbilst Regulas Nr. 2100/94 94. panta 2. punktam, ar kuru netiek atļauts īpašniekam piešķirt fiksētu zaudējumu atlīdzību ar soda raksturu, kas šajā gadījumā atbilst atlīdzības, kāda būtu jāmaksā par licencētu audzēšanu (turpmāk tekstā – “licences maksa”), summas četrkārsām apmēram.
- 20 STV apgalvo, ka ar strīdīgo tiesību normu Regulas Nr. 2100/94 94. panta 2. punkts nav pārkāpts un ka tā atbilst Tiesas judikatūrai.
- 21 Iesniedzējtiesa uzskata, ka nolēmums, kas tai jāpieņem, ir atkarīgs tikai no strīdīgās tiesību normas spēkā esamības. Atgādinādama, ka regulā, kas pieņemta pamatojoties uz pamatregulu atbilstoši tajā ietvertam pilnvarojumam, nevar tikt veikta atkāpe no normām, no kurām tā ir atvasināta, jo pretējā gadījumā tā ir jāatceļ, iesniedzējtiesa norāda, ka strīdīgā tiesību norma, ar kuru Komisija ir noteikusi minimālas vienreizēji izmaksājamas kompensācijas apmēru licences maksas četrkārsā apmērā, varētu būt pretrunā Regulas Nr. 2100/94 94. panta 2. punktam un tādēļ būt spēkā neesoša.
- 22 Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka, lai kompensētu priekšrocību, kuru guvis pārkāpējs, šīs regulas 94. panta 1. punktā ir paredzēta saprātīga kompensācija, kas atbilst licences maksas summai. Šajā kontekstā minētās regulas 94. panta 2. punkta pirmais teikums varētu būt interpretējams tādējādi, ka īpašniekam vajadzētu būt tiesībām uz papildu zaudējumu atlīdzību apzināti vai nolaidības dēļ izdarīta pārkāpuma gadījumā tikai tad, ja šādi zaudējumi būtu konkrēti pierādīti. Iesniedzējtiesas ieskatā no Tiesas judikatūras, šķiet, izriet, ka minimāla zaudējumu apmēra noteikšana vispārējā tiesību normā nav saderīga ar Regulas Nr. 2100/94 94. panta 2. punkta pirmo teikumu.
- 23 Šajos apstākļos *Pfälzisches Oberlandesgericht Zweibrücken* (Pfalca Augstākā tiesa Cveibrikenē) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Regulas [Nr. 1768/95] 18. panta 2. punkts, ciktāl ar tajā minētajiem nosacījumiem var prasīt minimālo zaudējumu atlīdzību licences maksas četrkārsā apmērā, ir saderīgs ar Regulu [Nr. 2100/94], it īpaši ar tās 94. panta 2. punkta pirmo teikumu?”

Par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību

- 24 Komisija apsvērumos norāda – tomēr tieši neapgalvodama, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir nepieņemams –, ka apstākļi, kas saistīti ar pamatlietu, kādi tie izriet no iesniedzējtiesas nolēmuma, nav skaidri. Tā vēlas noskaidrot, vai šajā gadījumā Regulas Nr. 2100/94 14. panta 1. punktā minētie nosacījumi, it īpaši tie, kas attiecas uz no aizsargājamās šķirnes ievākta produkta lietošanu pavairošanai laukā lauksaimnieka īpašumā lauksaimniecības

produkcijas aizsardzības nolūkā, tirdzniecības gados no 2013./2014. līdz 2015./2016. gadam bija izpildīti. Tā uzskata, ka tad, ja tas tā nav, šī tiesību norma un strīdīgā tiesību norma nav atbilstošas pamatlietā izskatāmā strīda atrisināšanai un atbilde uz prejudiciālo jautājumu šajā sakarā nav izšķiroša. Tomēr tā uzsver, ka jautājumu par to, vai šajā 14. pantā paredzētie faktiskie nosacījumi ir izpildīti, vērtēt var vienīgi iesniedzējtiesa, kurai jānosaka visi atbilstīgie fakti.

- 25 Jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru LESD 267. pantā iedibinātās sadarbības starp Tiesu un valsts tiesām ietvaros tikai valsts tiesai, kas iztiesā lietu un kas ir atbildīga par pieņemamo tiesas nolēmumu, ņemot vērā lietas īpatnības, ir jānovērtē gan tas, cik lielā mērā prejudiciālais nolēmums ir nepieciešams sprieduma taisīšanai, gan arī Tiesai uzdotā jautājuma atbilstība. Tādēļ, ja valsts tiesas uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību normas spēkā esamību, Tiesai principā ir jālemj (spriedums, 2020. gada 16. jūlijs, *Facebook Ireland* un *Schrems*, C-311/18, EU:C:2020:559, 73. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 26 No tā izriet, ka uz jautājumiem par Savienības tiesībām attiecas atbilstības pieņēmums. Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas iesniegtu prejudiciālu jautājumu tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesiskā regulējuma interpretācijai vai spēkā esamības izvērtējumam nav nekāda sakara ar pamatlietas faktisko situāciju vai tās priekšmetu, ja izvirzītā problēma ir hipotētiska vai ja Tiesai nav zināmi faktiskie vai juridiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums, 2022. gada 28. aprīlis, *Caruter*, C-642/20, EU:C:2022:308, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 27 Šajā gadījumā no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka valsts tiesa šaubās nevis par strīdīgās tiesību normas piemērojamību pamatlietā, bet gan par tās spēkā esamību attiecībā uz Regulu Nr. 2100/94 un it īpaši tās 94. panta 2. punkta pirmo teikumu. Tāpat no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka MS pirmajā instancē ir norādījis, ka *STV* radītie zaudējumi bija atlīdzināti ar saprātīgas kompensācijas maksājumu Regulas Nr. 2100/94 94. panta 1. punkta izpratnē, nevis maksājot saskaņā ar Regulas Nr. 1768/95 5. panta 5. punktu paredzēto summu, kas jāmaksā par audzēšanu. Pēdējā minētā tiesību norma attiecas uz taisnīgas atlīdzības apmēru, kas jāsamaksā īpašniekam atbilstoši Regulas Nr. 2100/94 14. panta 3. punkta ceturtajam ievilkumam, un tas nozīmē, ka šīs regulas 14. panta 1. punktā minētie nosacījumi, it īpaši tie, kas attiecas uz no aizsargājamās šķirnes ievākta produkta lietošanu pavairošanai laukā lauksaimnieka īpašumā lauksaimniecības produkcijas aizsardzības nolūkā, ir izpildīti. Visbeidzot, no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka pamatlietas puses nav vienprātis vienīgi par zaudējumu atlīdzības summu, kas jāmaksā par neatļautu audzēšanu.
- 28 Tādējādi nešķiet – un vēl jo vairāk tas nav acīmredzami –, ka iesniedzējtiesas lūgtajam spēkā esamības izvērtējumam nebūtu nekāda sakara ar pamatlietas faktisko situāciju vai tās priekšmetu vai ka izvirzītā problēma būtu hipotētiska.
- 29 Tādēļ lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams.

Par prejudiciālo jautājumu

- 30 Ar vienīgo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai strīdīgā tiesību norma ir spēkā attiecībā uz Regulas Nr. 2100/94 94. panta 2. punkta pirmo teikumu, ciktāl tajā ir paredzēts – gadījumā, ja tiek atkārtoti un apzināti pārkāpts pienākums maksāt taisnīgu atlīdzību, kas jāmaksā atbilstoši šīs regulas 14. panta 3. punkta ceturtajam ievilkumam, – atlīdzināt īpašniekam nodarītus

zaudējumus, kas ietver vismaz vienreizēji izmaksājamu summu, kuru aprēķina, pamatojoties uz četrkārtīgu apjomu, ko iekasē par atbilstošā daudzuma aizsargātas šķirnes pavairojamā materiāla licencētu audzēšanu tajā pašā reģionā.

- 31 Jāatgādina, ka atbilstoši Regulas Nr. 2100/94 13. panta 2. punktam attiecībā uz šķirnes komponentiem vai no aizsargājamās šķirnes ievāktu materiālu, tostarp ražošanai vai atjaunošanai (pavairošanai), ir vajadzīga īpašnieka atļauja.
- 32 Taču lauksaimniecības produkcijas aizsardzības nolūkā šīs regulas 14. panta 1. punktā ir paredzēts, ka lauksaimnieki pavairošanai laukā paši savā īpašumā var lietot ievāktu produktu, ko viņi ieguvuši, savā saimniecībā stādot aizsargājamas šķirnes pavairojamo materiālu, kas iekļauts lauksaimniecības augu sugu sarakstā minētās regulas 14. panta 2. punktā. Šīs atkāpes piemērošana ir atkarīga no konkrētu nosacījumu izpildes.
- 33 Regulas Nr. 2100/94 14. panta 3. punktā, pirmkārt, ir noteikts, ka šie nosacījumi ir noteikti šīs regulas 114. pantā paredzētajos īstenošanas noteikumos, ievērojot kritērijus šīs atkāpes īstenošanai un selekcionāra, kas definēts minētās regulas 11. panta 1. punktā, un lauksaimnieka likumīgo interešu aizstāvībai, un, otrkārt, ir izklāstīti šie dažādie kritēriji. To vidū ir šīs regulas 14. panta 3. punkta ceturtajā ievilkumā noteiktais kritērijs – maksāt īpašniekam taisnīgu atlīdzību, kas rada tiesības uz atkāpes piemērošanu un kas pienākas par šo lietošanu (turpmāk tekstā – “taisnīga atlīdzība, kas rada tiesības uz atkāpes piemērošanu”). Šai atlīdzībai ir jābūt ievērojami zemākai par licences maksas summu.
- 34 Attiecībā uz lauksaimnieku, uz kuru attiecas Regulas Nr. 2100/94 14. panta 3. punkta ceturtais ievilkums, bet kurš nemaksā tajā paredzēto atlīdzību īpašniekam, nevar piemērot šīs regulas 14. panta 1. punktā paredzēto atkāpi, un ir jāuzskata, ka tas bez atļaujas ir veicis kādu no šīs regulas 13. panta 2. punktā minētajām darbībām. No šīs regulas 94. panta 1. punkta izriet, ka minētais īpašnieks šo lauksaimnieku var iesūdzēt tiesā, lai tiktu novērsts šāds pārkāpums vai samaksāta saprātīga kompensācija vai arī lai veiktu kā vienu, tā otru. Ja runa ir par apzinātu rīcību vai nolaidību, lauksaimnieks turklāt atlīdzina minētajam īpašniekam zaudējumus saskaņā ar šīs regulas 94. panta 2. punktu (šajā nozīmē skat. 2015. gada 25. jūnijs, *Saatgut-Treuhandverwaltung*, C-242/14, EU:C:2015:422, 22. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 35 Tā kā Regulas Nr. 1768/95 nolūks ir precizēt Regulas Nr. 2100/94 14. panta 3. punktā minētos kritērijus un Komisija savu izpildvaras pilnvaru īstenošanā ir pilnvarota pieņemt visus vajadzīgos vai lietderīgos piemērošanas pasākumus, lai īstenotu minēto regulu, bet ar nosacījumu, ka tie nav pretrunā šai regulai (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 15. oktobris, Parlaments/Komisija, C-65/13, EU:C:2014:2289, 44. punkts un tajā minētā judikatūra), ir jānosaka, vai Komisija, ar strīdīgo tiesību normu paredzot minimālu vienreizēji izmaksājamu summu, lai atlīdzinātu īpašniekam zaudējumus, nav ievērojusi Regulas Nr. 2100/94 94. panta 2. punktu, kā to interpretējusi Tiesa.
- 36 No Tiesas judikatūras izriet, ka Regulas Nr. 2100/94 94. pantā ir noteiktas tiesības uz Kopienas augu šķirnes aizsardzības tiesību īpašniekam sniedzamo atlīdzinājumu, kas ir ne vien pilnīgs, bet kam ir arī objektīvs pamats, proti, tas attiecas tikai uz zaudējumiem, kuri paši par sevi izriet no šīs šķirnes pārkāpuma, un šis pants nevar būt par pamatu vienotas likmes piemaksas noteikšanai par pārkāpumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 9. jūnijs, *Hansson*, C-481/14, EU:C:2016:419, 33. un 43. punkts).

- 37 Tātad Regulas Nr. 2100/94 94. pants nevar tikt interpretēts tādējādi, ka tas ir tiesisks pamats, ko šis īpašnieks var izmantot, lai prasītu pārkāpējam piespriest sodoša rakstura zaudējumu atlīdzību, kuri noteikti pēc vienotas likmes (spriedums, 2016. gada 9. jūnijs, *Hansson*, C-481/14, EU:C:2016:419, 34. punkts).
- 38 Gluži pretēji – atlīdzībai, kas maksājama atbilstoši 94. pantam, ir cik vien iespējams precīzi jāatspoguļo faktiskie un konkrētie zaudējumi, kādi minētajam tiesību īpašniekam ir nodarīti ar pārkāpumu (spriedums, 2016. gada 9. jūnijs, *Hansson*, C-481/14, EU:C:2016:419, 35. punkts).
- 39 Pirmkārt, Regulas Nr. 2100/94 94. panta 1. punkta mērķis ir finansiāli kompensēt pārkāpēja gūto labumu, un šis labums atbilst summai, kura ir ekvivalenta licences maksai, ko tas nav samaksājis. Šajā ziņā Tiesa ir precizējusi, ka šajā tiesību normā nav paredzēts atlīdzināt citus zaudējumus, kuri nav saistīti ar “saprātīgas kompensācijas” nesamaksāšanu šīs tiesību normas izpratnē (spriedums, 2016. gada 9. jūnijs, *Hansson*, C-481/14, EU:C:2016:419, 31. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 40 Otrkārt, Regulas Nr. 2100/94 94. panta 2. punkts attiecas uz “papildu” zaudējumiem, kuri pārkāpējam ir jāatlīdzina īpašniekam tāda pārkāpuma gadījumā, kas izdarīts “apzināti vai nolaidības dēļ” (spriedums, 2016. gada 9. jūnijs, *Hansson*, C-481/14, EU:C:2016:419, 32. punkts).
- 41 Runājot par Regulas Nr. 2100/94 94. panta 2. punktā paredzētās zaudējumu atlīdzības apmēru, Tiesa norādīja, ka pārkāptās augu šķirnes tiesību īpašniekam ir jāsniedz pierādījumi par to, ka viņa zaudējumi pārsniedz šī panta 1. punktā paredzētajā saprātīgajā kompensācijā ietvertos elementus (spriedums, 2016. gada 9. jūnijs, *Hansson*, C-481/14, EU:C:2016:419, 56. punkts).
- 42 Šajā ziņā licences maksas summa *per se* nevar būt par pamatu šo zaudējumu novērtēšanai. Proti, šāda maksa ļauj aprēķināt Regulas Nr. 2100/94 94. panta 1. punktā paredzēto saprātīgo kompensāciju un tai nav obligātas saiknes ar zaudējumiem, kas ir palikuši neatlīdzināti (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 9. jūnijs, *Hansson*, C-481/14, EU:C:2016:419, 57. punkts).
- 43 Katrā ziņā tiesai, kura izskata lietu, ir jāizvērtē, ciktāl zaudējumi, uz kuriem pārkāptās šķirnes īpašnieks atsaucas, var tikt precīzi pierādīti un vai ir jānosaka vienotas likmes maksājums, kas vislabāk atspoguļo faktisko situāciju saistībā ar šiem zaudējumiem (spriedums, 2016. gada 9. jūnijs, *Hansson*, C-481/14, EU:C:2016:419, 59. punkts).
- 44 Ņemot vērā šos apsvērumus, ir jāpārbauda strīdīgās tiesību normas spēkā esamība attiecībā uz Regulas Nr. 2100/94 94. panta 2. punkta pirmo teikumu.
- 45 Pirmkārt, jānorāda, ka ar strīdīgo tiesību normu ir noteikta minimāla vienreizēji izmaksājama summa, ko aprēķina pēc licences maksas vidējās summas, lai gan šīs maksas summa *per se* nevar būt par pamatu zaudējumu novērtēšanai atbilstoši Regulas Nr. 2100/94 94. panta 2. punktam, kā atgādināts šī sprieduma 42. punktā.
- 46 Otrkārt, minimālas vienreizēji izmaksājamas summas ieviešana, lai atlīdzinātu īpašniekam zaudējumus, nozīmē, ka, kā norādīja Komisija, atbildējuma uz Tiesas uzdoto jautājumu, šim īpašniekam nav jāpierāda zaudējumu apjoms, bet gan tikai viņa tiesību atkārtots un apzināts pārkāpums. Kā atgādināts šī sprieduma 38. un 41. punktā, atlīdzinājumam atbilstoši Regulas Nr. 2100/94 94. pantam ir cik vien iespējams precīzi jāatspoguļo faktiskie un konkrētie zaudējumi, kas nodarīti šim īpašniekam, kuram ir jāsniedz pierādījumi par to, ka šī panta 2. punktā paredzētie zaudējumi pārsniedz šī panta 1. punktā paredzētajā saprātīgajā kompensācijā ietvertos elementus.

- 47 Atlīdzības minimālas vienreizēji izmaksājamas summas ieviešana arī nozīmē, ka ir paredzēta neatspēkojama prezumpcija attiecībā uz šo zaudējumu minimālo apjomu, un tas ierobežo tiesas vērtēšanas pilnvaras, un tiesa var vienīgi palielināt minimālo vienreizēji izmaksājamo summu, kas paredzēta strīdīgajā tiesību normā, nevis samazināt to, un, kā Komisija atzina, atbildot tiesas sēdē uz Tiesas šajā sakarā uzdoto jautājumu, tas tā ir pat tad, ja reālais kaitējums ir vienkārši nosakāms un izrādās mazāks nekā šī minimālā vienreizēji izmaksājamā summa.
- 48 Visbeidzot, atbilstoši judikatūrai, kas atgādināta šī sprieduma 43. punktā, atlīdzinājumu saskaņā ar Regulas Nr. 2100/94 94. panta 2. punktu var noteikt kā vienreizēji izmaksājamas summu, tikai pamatojoties uz tiesas, kura izskata lietu, vērtējumu. Tālab, ar strīdīgo tiesību normu paredzot minimālu vienreizēji izmaksājamo summu īpašnieka zaudējumu atlīdzināšanai, šajā ziņā tiek ierobežotas arī šī tiesas vērtēšanas pilnvaras.
- 49 Treškārt, lai gan, kā atgādināts šī sprieduma 37. un 38. punktā un kā secinājumu 83. punktā norādījis ģenerāladvokāts, atlīdzības, kas jāmaksā atbilstoši Regulas Nr. 2100/94 94. pantam, apmēram ir cik vien iespējams precīzi jāatspoguļo faktiskie un konkrētie zaudējumi, kādi nodarīti šim īpašniekam, nenonākot līdz sodoša rakstura zaudējumu atlīdzības piespriešanai, strīdīgā tiesību norma, kura nosaka šāda kaitējuma atlīdzināšanas apmēru atbilstoši vienreizēji izmaksājamai summai, ko aprēķina, pamatojoties uz licences maksas četrkārtu vidējo apmēru, var būt sodoša rakstura zaudējumu atlīdzības piešķiršanas pamats.
- 50 Ceturtkārt, attiecībā uz Komisijas argumentiem, kas balstīti uz 2017. gada 25. janvāra spriedumu, *Stowarzyszenie Oławska Telewizja Kablowa* (C-367/15, EU:C:2017:36), kā secinājumu 87. un 88. punkta norādījis ģenerāladvokāts, lieta, kurā tika pasludināts šis spriedums, bija par Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/48/EK (2004. gada 29. aprīlis) par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu (OV 2004, L 157, 45. lpp.) interpretāciju, savukārt šajā lietā Tiesai tiek lūgts izvērtēt Regulas Nr. 1768/95, kas ir Regulas Nr. 2100/94 īstenošanas pasākums, tiesību normas spēka esamību un, kā tas norādīts šī sprieduma 35. punktā, tam būtu jāatbilst šai regulai un it īpaši tās 94. panta 2. punktam. Turklāt šī direktīva attiecas uz visām intelektuālā īpašuma tiesībām, ne tikai uz Kopienas augu šķirņu aizsardzību, un tajā paredzēto iespējamo tiesību aizskārumu un pārkāpumu daudzveidība ir liela. Tādējādi, pat ja šī direktīva vajadzības gadījumā var veidot attiecīgu konteksta elementu, kas jāņem vērā Regulas Nr. 2100/94 interpretācijā, tomēr ir jāizvairās no tā, ka šīs regulas kontekstuālas interpretācijas dēļ tiek piešķirts tvērums tam, kas neatbilst tās tekstam un mērķim attiecībā uz Kopienas augu šķirņu aizsardzību.
- 51 Kā izriet no šā sprieduma 45.–49. punkta, ciktāl ar strīdīgo tiesību normu maksājamās atlīdzības summa ir noteikta atkarībā no licences maksas, ieviešot neatspēkojamu prezumpciju attiecībā uz īpašniekam nodarīto zaudējumu minimālo apjomu un ierobežojot tiesas, kura izskata lietu, vērtēšanas pilnvaras, tā ir pretrunā Regulas Nr. 2100/94 94. panta 2. punktam, kā to interpretējusi Tiesa. Apstākļi, ko izvirzīja STV un Komisija, ka šī tiesību norma ir piemērojama vienīgi tad, ja tiek atkārtoti un apzināti pārkāpts pienākums maksāt šīs regulas 14. panta 3. punkta ceturtajā ievilkumā paredzēto taisnīgo atlīdzību, kas rada tiesības uz atkāpes piemērošanu, šo secinājumu nemaina. Tādējādi Komisija, pieņemdama strīdīgo tiesību normu, attiecībā uz Regulas Nr. 2100/94 94. panta 2. punktu, ir pārkāpusi savu īstenošanas pilnvaru robežas.
- 52 No iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka strīdīgā tiesību norma ir spēkā neesoša attiecībā uz Regulas Nr. 2100/94 94. panta 2. punkta pirmo teikumu, ciktāl tajā ir paredzēts – gadījumā, ja tiek atkārtoti un apzināti pārkāpts pienākums maksāt taisnīgu atlīdzību, kas rada tiesības uz atkāpes piemērošanu un kas jāmaksā atbilstoši šīs regulas 14. panta 3. punkta ceturtajam

ievilkumam, – atlīdzināt īpašniekam nodarītus zaudējumus, kas ietver vismaz vienreizēji izmaksājamu summu, kuru aprēķina, pamatojoties uz četrkārtīgu apjomu, ko iekasē par atbilstošā daudzuma aizsargātas šķirnes pavairojamā materiāla licencētu audzēšanu tajā pašā reģionā.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 53 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

Komisijas Regulas (EK) Nr. 1768/95 (1995. gada 24. jūlijs), ar ko īsteno noteikumus par izņēmumu lauksaimniecībā, kas paredzēts 14. panta 3. punktā Padomes Regulā (EK) Nr. 2100/94 par Kopienas augu šķirņu aizsardzību, kurā grozījumi izdarīti ar Komisijas 1998. gada 3. decembra Regulu (EK) Nr. 2605/98, 18. panta 2. punkts ir spēkā neesošs.

[Paraksti]